

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

S. H. Finne-Grønn:

Nogen oplysninger
om
presteslekten
Morland.

Særtrykk av
Norsk Slektshistorisk
Tidsskrift.

Nogen oplysninger om presteslekten Morland.

Ved S. H. Finne-Grønn.

I dette bind s. 35—39 har undertegnede gitt noen oplysninger om slekten Morlands tidligst kjente stamfar, sogneprest i Fyresdal 1611—1643 *hr. Hans Amundsen Morland* og om hans sønn *hr. Jacob Morland*, hvis mannlige efterslekt utdøde i 1723. Som s. 35 nevnt hadde *hr. Hans* ennå 3 sønner, som blev prester, og minst et par døtre, og om disse søskende kan følgende meddeles (A—E):

A.

Hr. Christen Hansen Morland, født ca. 1619 i Fyresdal, blev, dimittert fra Roskilde skole, student 23. juni 1645, avla 17. aug. 1651 embedseden som kapellan og 24. april 1661 som sogneprest til Vor Frue kirke i Tønsberg. Han døde i embedet i april 1685, hvorefter hans eftermann *hr. Peder Jensen Randulf* fikk bestalling 2. mai 1685.

Hr. Christen blev gift i Tønsberg med *Sidsel Gjertsdtr. Winge*, født 1640 og begr. 31. mai 1697, 57 år og 2 måneder gl.; søster av byskriver *Bent Gjertsen Winge*, hvis sønn *hr. Gerhard Winge* blev sogneprest i Sande. — Denne forbindelse frister til en liten fundering om opprinnelsen til slekten Winge, som det kjennes merkelig lite til i den genealogiske litteratur, skjønt den må ha spilt en viss rolle i det gamle Tønsberg. Det dukker da op en kgl. bevilling av 5. juni 1712 for *hr. Christen Morlands* datter *Anne Marie* til å inngå ekteskap med rektor i Randers *Morten Vintmølle*, tiltross for at de var beslektet i forbudne ledd, idet rektorens mor og *Anne Marie Morlands* mor var halvsøstre. *Morten Vintmølle* var født 28. febr. 1676 i Randers, rektor ved denne bys latinske skole fra

1708 til 1742 og døde 4. jan. 1765 i Randers. Hans foreldre var Jens Pedersen Vintmølle og Anne Mortensdr., gifte 10. oktbr. 1669 i Randers, hvor skifte efter Jens blev holdt i 1699, og ved dette var enken Anne tilstede med flere barn, av hvilke, foruten Morten, en sønn Peder som blev døpt 12. juli 1670, båret av Sidsel Andersdatter «i Tønsberg», og en sønn Tøger [Tyge], som blev døpt 18. oktbr. 1671, båret av «Morten Tygesens hustru» og med presten i Alling hr. Tyge Michelsen som mannsfadder. Herav fremkommer det forbudne ledd således:

Gjert Winge ~, som blev ~ 2. gang med Morten [Tygesen].

Sidsel Gjertsdr. Winge

Anne Mortensdr.

~ hr. Christen Morland

~ 1669 Jens Pedersen Vintmølle

Anne Marie Morland ~ 1712

Morten Vintmølle, rektor.

Gjert Winge finnes forøvrig ikke nevnt i kirkebok og skifteprotokoll for Randers, og det er høist sannsynlig at han har hatt hjemme i Tønsberg, hvad ikke forhindrer at han på forhånd har hatt slekt i Randers; det ligger nær at slektsnavnet oprinnelig er hentet fra sognet Vinge, som ligger sydvest for Randers. Fra denne by kom på 1600-tallet slekten Holsts stamfar op til det med Tønsberg civilrettslig forbundne Holmestrand.

Hr. Christen Morland og Sidsel Winge levde i trange kår med 10 barn. I 1689 fikk borgermesteren bevilget enken «til husvære i hennes slette leilighet og tilstand» 6 rdl. årlig av kirkens midler inn til vidére. Barnene, hvis rekkefølge er usikker, var følgende (1—10):

1. Hr. Anders Christensen Morland, født 12. jan. 1666 i Tønsberg, kom i Randers skole, blev student 14. juli 1683, i 1686 hjelpeprest og i 1690 (avla eden 19. mars) kapellan hos hr. Christofer Gram i Ullensaker, hvorfra han blev befordret 10. novbr. 1691 til sogneprest i Aurdal, hvor han døde 3. mars 1730; prost.

Gift ca. 1690 i Ullensaker med Hedvig Gram, født i novbr. 1674 s.steds og død 1717, begr. 30. decbr. i Aurdal; datter av sogneprest hr. Christopher Madsen Gram og Margrethe Hansdr. Vellerman. Ved skiftet 5. septbr. 1730 efter hr. Anders blev boet opgjort med aktiver på 4 727 rdl. (meget sølvtpøi og Aurdals kirkegods etc.) og passiver på 4 682, så det blev bare 45 rdl. i behold til arvingene. Det heter om hr. Anders at han «var en mann av

god opdragelse og opførsel, men forplantet ikke disse dyder på sine barn, som oppdroges i selvrådighet og i tjenestefolkenes selskap; de blev derfor en sorg for ham i livet og til skam efter hans død». (Bastian Svendsen.) Dette er slemme ord, men synes nok å ha hatt sine gode grunner, selv om det ikke gjelder alle barnene. Ialt hadde prestefolkene 19 barn, men derav døde 7 som små forinnen skiftet i 1730. Hr. Anders har selv ført kirkeboken hele sin embedstid, men den er ikke fullstendig. Barnene var følgende, a—m:

a. *Sidsel Margrethe Morland*, født 1691 i Aurdal og død 1765 i Bergen, begr. 14. novbr. (Korskirken). Gift 1. gang 11. novbr. 1706 i Aurdal med kapellan s.steds hr. *Christen Larsen Bugge*, som døde s.steds 1713, begr. 25. mai, 35½ år gl. Gift 2. gang 13. decbr. 1714 i Aurdal med *Hans Ernst Steenback*, som forsvinner fra sognet og formodes å ha vært en militærperson.¹ Gift 3. gang 1. decbr. 1725 i Aurdal med hr. *Bertel Jensen Worm*,² som da var kapellan hos sin værfar, blev i 1728 sogneprest i Ulvik, men måtte for mindre pyntelig levnet vekk herfra i 1739 og blev da passende anbragt som sogneprest i Høiland. Hans far *Jens Worm* var inspektør ved kobberverket i Årdal. Ved skiftet i 1730 forlangte hr. Bertel godtgjørelse «for den megen møie» hans hustru hadde hatt ved som tjenestepike i 3 år å opvarte sin far og hans mange barn og dertil 100 rdl. for de møbler, som hennes far hadde tatt til sig efter hr. Bugges død.

b. *Inger Marie Morland*, var død før skiftet efter faren i 1730. Hun var blitt gift ca. 1715 med en underofficer *Hans Stendal*, som på en røverhistorie om at det var tilfalt ham mange penger i Amsterdam fikk sin værfar til å utstyre både sig og hustru så de standsmessig kunde reise derved og hente formuen. Straks de var kommet til Amsterdam, forduftet gemalen, og madamen måtte gjøre vendereise. Hun efterlot en datter *Kirsten*, som var 14 år i 1730 og fikk nogen skillinger efter presten.

c. *Hans Morland*, døpt 7. mars 1697, var tilstede i 1730, men skal være død som ugift løytnant.

d. *Bolette Cathrine Morland*, døpt 10. mai 1698 og begr. 17. juni

¹ Muligens beslektet med en *Hans Hieronymussen Steenback*, som i 1691 blev premierløytnant ved 4. komp. av Nationale kavaleri; død 16. mars 1694.

² Lampe-Thrap: Bergens Stifts Biskoper og Præster, I s. 411, har naturligvis her sine feil og mangler.

1741 på Kongsberg; blev gift med kjøbmann *Rasmus Sahlgaard* på Strømsø, senere på Kongsberg.

e. *Susanne Morland*, døpt 26. mars 1703, døde 1731, begr. 24. mars i Aurdal; hun løp bort med gårdsgutten på prestegården *Endre Hansen* og blev viet i Biri. Ved skiftet i 1730 gjorde «Preste-Endre» krav på 3 års lønn inntil 1727, ialt 6 rdl., og vederlag «for de klæder hans kvinde blev av sal. prosten fratatt og hengitt til hendes søskende», i billigste måte 30 rdl.

f. *Andreas Morland*, døpt 20. septbr. 1706 blev lensmann i Aurdal og der gift 1. decbr. 1726 med *Maren Margrethe Pay*, som døde 9. mai 1767; skifte på Sundvold 28. juli s. å. Mange barn, av hvilke *Christen* blev underklokker i Aurdal og *Frederik* visitør på Moss.

g. *Christen Christopher Morland*, døpt 1. mai 1707 (!), var krambodkarl i 1730.

h. *Morten (Martinus) Mathias Morland*, født 1708 (moren introd. 25. septbr.); kom i Randers skole, hvor rektor Vintmølle tok sig av ham og forstrakte ham med 26 rdl. da Morten drog til København og blev student 1728. Han endte som degn i Egersund, hvor skifte i hans dødsbo blev holdt 11. septbr. 1750. Hans hustru *Anna Elisabeth Marckman* var født i Parchim i Mecklenburg og søster av efternevnte prest i Gjerstad hr. Johan Joachim Marckman; hun døde 20. febr. 1753 i Egersund og efterlot ved skifte 8. mars s. å. 3 barn: *Hedvig*, 18 år i 1753, blev gift med *Rasmus Lievaag*, observator ved det kgl. observatorium på Island, *Clara Margrethe*, 13 år, og *Andreas Rudolf*, 11 år, kom på sorenskriver Balles kontor i Lyngdal; senere lensmann og prokurator i Vanse.

i. *Hedvig Andrea Morland*, døpt 2. juli 1711 og død 30. juli 1790 i Bakke, Dalene, blev gift 24. mai 1732 i Aurdal med hr. *Johan Joachim Marckman*, født 1695 i Parchim, hvor faren var stadskaptein, og død 1750 i Gjerstad, begr. 8. juli. Student 1717 fra Frederiksborg skole, kapellan i Aurdal, resid. kapellan i Nærø 1732, resignerte herfra 1739 og opholdt sig i København til han i 1741 blev sogneprest i Bakke; ved sin hjemkomst fant han en gjøkunge i redet, men aksepterte. Sogneprest til Gjerstad 1745. — Av deres barn var *Simon Andreas*, født ca. 1733 og død 1803 i Rakkestad som prokurator. For at hans mors slektsnavn ikke skulde dø ut antok han navnet *Morland*, men opnådde ikke å få sønner i sine to ekteskap, først med Sophie Romedal og derefter med Dorothea Hiort. (Se N. Pers.hist. Tidsskr. I, s. 192 og Fam. Bassøe s. 102.)

j. *Anne Dorothea Morland*, døpt 15. septbr. 1713, skal være blitt gift i Hardanger med en maler (?), og i sin bok om Årdal i Sogn har forfatteren Laberg s. 201 en liten familie Morland, som han kan tenke sig å være efterslekt av presten i Aurdal.

k. *Hans Steenback Morland*, døpt 2. jan. 1715 (fadder: Hans Ernst Steenback), var død forinnen skiftet i 1730, hvor svogeren hr. Bertel Worm gjorde krav på 60 rdl., som han hadde betalt sin far, inspektør Jens Worm, for å ha hatt 2 av hans hustrus søskende i huset i 1 års tid og holdt med kost og tæring. Dertil også godtgjørelse for Hans Steenback, som i 1729 kom fra Bergen i august måned, «meget slet baade i klæder og anden tilstand, kunde litet læse og slet intet skrive, holdt derfor en student som informator for ham, forsynte ham med klæder samt sørgeklæder.» Hr. Bertels samlede krav på boet blev 236 rdl.

l. *Werner Valentin Morland*, født 1716, var 14 år gl. ved skiftet i 1730, og hadde da i 6 år vært i huset hos sin morbror postmester Valentin Gram på Moss. Han blev underofficer, men gjorde nogen utilbørlige streker, blev arrestert og rømte. Siden kom han nok til Amsterdam og skrev hjem at han var blitt borger der og kommet godt i vei.

m. *Maren Margrethe Morland*, døpt 23. decbr. 1717, blev gift med hr. *Ole Meldal*, født 1694 i Surendal, sønn av sogneprest hr. Ole Steensen Meldal og Margrethe Røgg; blev kapellan i Ringsaker, derefter sogneprest i Drangedal 1742 og døde der 14. oktbr. 1766 kort efter å ha nedlagt embedet.

2. Hr. *Hans Christensen Morland*, født 1669 i Tønsberg og død 1705, begr. 12. jan. s.steds, 35 år gl. Nogen Johannes Christierni Morlandus sees ikke innført i Københavns universitets studentermatrikel på hin tid, men der er visstnok begått en lapsus, idet hr. Hans rimeligvis er identisk med den Christiernus Morlandus, som blev student fra Roskilde 1689 og er innført umiddelbart efter en Christiernus Bangius. Ordinert til sogneprest ved Vor Frue kirke i Tønsberg 30. mars 1700 av biskop Munch, som da var på reise til København for å bivære kong Frederik IV's kroning og foretok ordinasjonen i Fredrikstad kirke.

Hr. Hans blev trolovet 5. mars 1700 i København og viet 22. septbr. s. å. i Tønsberg (begge data er innført i Holmens kirkebok) med *Anna Gjertsdtr. Wienecken*, døpt 5. novbr. 1679 i Hol-

mens kirke, Kbh., og død 30. mars 1757 i Tønsberg, datter av sogneprest mag. Gjert Mathiassen Wienecken og 2. hustru Marie Sassenberg. Ved skiftet efter hr. Hans 2. mars 1705 var det litt over 500 rdl. i aktiver, men søstrene Anne Marie og Sibylle hadde arvemidler innestående, og det blev opgjør med fallitt. De efterlatte barn var *Sidsel Marie*, døpt 8. juli 1701, *Marie Christine*, døpt 6. novbr. 1702, og *Christen Morland*, døpt 31. jan. 1704, blev veier og måler i Skien og der gift 30. novbr. 1740 med *Kirsten Nilsdtr. Weyer*.

3. *Seier Christensen Morland*, født i Tønsberg, giftet sig i 1696 i Elverum med kommandant på Christiansfjeld Bernt Kretz' enke *Anne Marie Wendelboe*, en datter av foged i Heggen og Frøland Christian Knudsen Wendelboe og Maren Jensdtr. Biering. De bodde en tid på hennes gård Løgeberg, men Morland fikk snart has på alt som kunde omsettes og derefter forlot han hustruen. Den 21. febr. 1699 fikk han borgerskap som kjøbmann i Horsens og eftersøktes av hustruen. I 1705, ved broren hr. Hans' skifte var han «langt fraboende». Skiftet i hans bo blev holdt 7. aug. 1716 på Brager i Land.

4. *Sidsel Christensdtr. Morland*, født 1672 i Tønsberg og begr. 25. april 1751 i Gjerstad, blev gift i 1700 med *Simon Christensen* i Sandefjord. Som barnløse innsatte de ved testamente kgl. konfirm. 19. jan. 1720 Sidsels brordatter Hedvig Andersdtr. Morland av Aurdal til enearving.

5. *Inger Johanne Morland*, blev gift 2. mars 1692 i Tønsberg med skipper *Anders Povlsen Stangeby*, som da var enkemann efter Karen Pedersdtr., begr. 20. jan. 1690, 23 $\frac{1}{3}$ år gl. Han bodde på Danneholmen og døde i 1707 på reise til England; skifte i Tønsberg 9. febr. 1707. Hans bror var Ambrosius Povlsen, lensmann i Sandsvær (?).

6. *Anne Marie Morland*, blev gift 17. juni 1712 på Rathlousdal i Odden, Jylland, med rektor i Randers *Morten Vintmølle*, se s. 125. Hun blev begr. 26. febr. 1725 i Randers og efterlot en sønn, som døde før faren. Rektoren blev gjengiftet 1. juli 1727 i Randers med Mette Marie Jensdtr. Bloch, som døde 15. juli 1764, efterlatende 2 sønner og 1 datter. Som det av foregående vil sees var

rektor Vintmølle nok på mange måter en god støtte for sin første hustrus slekt.

7. *Alhed Morland*, fikk ved morens død i 1697 sin svoger Anders Povlsen Stangeby til verge; levde i 1707, men skal være død tidlig.

8. *Karen Morland*, død 3. april 1752 i Lumby på Fyen; blev gift 22. decbr. 1721 i København med *hr. Anders Ibsen Barfoed*, der døde 29. novbr. 1761 som sogneprest i Lumby.

9. *Sibylle Morland*, blev gift 16. decbr. 1728 i Sandeherred med skredder *Jørgen Jørgensen Gaaske*.

10. *Susanna Helvig Morland*, blev gift med en enkemann *Peder Jensen Hegelund*, som i 32 år var forvalter på kansleren Conrad Reventlovs gård Clausholm i Voldum, Galten herred på Jylland, blev i 1712 herredsfoged i Sønderhald etc., 1716 birkefoged i København og i 1721 birkedommer i Københavns rytterdistrikt. Under 28. oktbr. 1707 fikk Hegelund og hustru som barnløse kgl. konfirm. på reciprokt testamente, dat. Clausholm 2. oktbr. nestfør, og heri opføres hustruens 6 eldre søstre.

11. *Morten Morland*, hadde i 1705 krav på 23 rdl. efter obligasjon av 1702 i presten *hr. Hans Morlands* bo i Tønsberg. Han var konsumpsjonsforpakter for byene ved Skiensfjorden i årene 1708—1710 mot 2 400 rdl. årlig. I 1715 begikk han et mord på *Christen Andersen* og rømte. [Han må være av foreldrenes om ikke eldste, så dog eldre barn, men rekkefølgen er i det hele ikke sikker.]

B.

Hr. Amund Hansen Morland, født ca. 1625 i Fyresdal, blev samtidig med sin eldre bror student 23. juni 1645, dimittert fra Roskilde skole, derefter personell kapellan hos presten i Kviteseid *hr. Peder Paus* og etterfulgte denne som sogneprest i Kviteseid 1655, innsatt 7. jan. Han var prost fra 1697 til sin død 17. mai 1700. Gift 1. gang 18. novbr. 1655 i Kviteseid med *Johanne Madsdr.*, enke efter nevnte sogneprest *hr. Peder Povlsen Paus*, og 2. gang med *Aase Christensdr.*, tidligere enke efter handelsmann i Skien *Samuel Halvorsen* og datter av proprietarius og sagbrukseier i Skien *Christen Andersen* og *Dorthe Gjertsdr.* (Norsk Personal-

hist. Tidsskr. I, s. 360 og II, s. 72 og 378.) Hr. Amund hadde i 2. ekteskap 3 barn:

1. *Samuel Morland*, født ca. 1668 i Kviteseid, eiet Groven i Brunkeberg, som han ved skjøte av 9. decbr. 1707 solgte til hr. Hans Paus i Kviteseid. Var handelsmann og døde før 1742. Gift 24. juni 1705 i Kviteseid (trolovet 30. april i Seljord) med *Gjertrud Roch*, født 1679 i Seljord og død 16. septbr. 1742 i Risør, datter av sorenskriver i Østfjeldene, Telemarken, Christian Christophersen Roch og Edle Thygesdtr. Døtre: *Edle Morland*, født 1708 og begr. 19. septbr. 1742 i Risør, hvor gift 19. oktbr. 1728 med skipper Rasmus Gjermundsen, og *Aase*, døpt 19. mai 1709 i Risør og gift 8. aug. 1738 i Kragerø med Peter Watsager (bind III, s. 58).

2. *Susanne Morland*, født ca. 1670 i Kviteseid, blev gift 12. septbr. 1689 i Gjerpen med hr. *Hans Povlsen Paus*, kapellan og senere sogneprest til Kviteseid 1700—1715.

C.

Hr. Werner Hansen Morland, født ca. 1630 i Fyresdal, blev privat dimittert, student 3. novbr. 1651, prediket siden her og der i Telemarken, konkurrerte 7. april 1661 med kapellan i Skien hr. Povl Michelsen om Tinns sognekall og gikk av med seieren, da han gikk med på å ekte formannen, sal. hr. Asbjørn Knudsens enke Christina Nielsdatter.¹ Den 16. febr. 1662 blev han innsatt i embedet, men hadde undgått ekteskapet og avfant sig 24. novbr. med enken ved å avstå inntekten av Mels annex til henne. I sin embedstid hadde han stadige tretter med menigheten, for det meste reist av pengespørsmål; han var en vrang og vrien mann, men bøndene var nu ikke bedre. Skjønt det i 1672 og 1676 så slem ut, blev han sittende i embedet til sin død i mars 1682. Ugift.

Under 5. juni 1672 fikk hr. Peder Pedersen Juel kgl. brev på Tinns kall, «ifall hr. Werner ikke kan forbli i embedet», og 16. septbr. 1676 henstillet Slotsloven til biskopen midlertidig å beskikke kapellanen i Hitterdal hr. Jørgen Sivertsen Munch til embedet å opvarte, hvis det blev ledig, efter almuens derom uttalte ønske.

¹ *Mads Rollag* av Vestfjorden begjærte i 1690 på sin mor, *Christina (Kirsten)* sal. hr. *Asbjørns* vegne almuens vidnesbyrd om hennes tilstand. «Den var ringe og trengte snart til hver manns nåde og hjelp til underholdning» (Fogedregnskap). *Sjur* sal. hr. *Asbjørns* sønn av Telemarken, blev begr. 9. juni 1700 på Kongsberg.

D.

Ingeborg Hansdtr. Morland, begr. 15. oktbr. 1692 i Oddernes, var gift med *Johan Jacob Hirtznach*, som 1. juni 1662 fikk bestalling som tolder i Mandal og Undal. Ved skiftet efter ham 15. septbr. 1677 i Mandal levde to døtre: *Susanne*, som da var gift med stiftsskriver på Agdesiden *Frantz Rasmussen*, bosatt i Oddernes, og *Mette*, som var ugift.

E.

Sara Hansdtr. Morland, gift med en bonde i Lardal på Vestfold *Ellef Evensen*, efter hvem skifte holdtes 13. mars 1683. Enken satt tilbake med to barn: *Hans* og *Jørund*. Det kan være mulig at sønnen tok sin mors slektsnavn og er den senere *Hans Morland* som 30. april 1739 blev holzførster Søndenfjelds og gift med Ingeborg Christine Nielsdtr. Steenshorne, der som enke efter ham blev begr. 29. mai 1773 på Kongsberg, 54 år gl.; datter av sogneprest til Eker hr. Niels Christophersen Hoen. Deres datter *Christiane Sophie Morland* blev gift 30. jan. 1773 på Kongsberg med Erik Thomassen Wee og døde s.steds 1773, begr. 3. april, 18½ år. gl.

Der finnes i slekten Morland adskillige personer, som kognatisk har optatt navnet allerede på tidlig tidspunkt og derved gjort det vanskelig og klarlegge den agnatiske suksesjon i nogenlunde rimelig form.